

Raadsvoorstel

Status: Opiniërend

Agendapunt:	3
Onderwerp:	Participatieproces aardgasvrij / vervolg transitievisie
Datum:	14 november 2023
Portefeuillehouder:	A. Schuurman
JOIN nummer:	1689
Informant:	Anthony Voets a.voets@dalfsen.nl (06) 40137203

Doel:

U wordt gevraagd uw mening te geven over de wijze van wijkparticipatie in het kader van het aardgasvrij wonen en werken.

Inleiding:

In de Transitievisie Warmte (TVW) die door uw raad in november 2021 is vastgesteld zijn twee sporen opgenomen als het gaat om het aardgasvrij maken van de gebouwen in de gemeente Dalfsen.

Spoor 1 is het verkennen van een warmtenet voor de buurten Dalfsen Centrum en Polhaar. De bewoners van beide buurten zijn in een brief in oktober 2021 hierover geïnformeerd, waarna bewoners in maart 2022 zijn uitgenodigd om in gesprek te gaan. Uitgangspunt is dat als een collectieve oplossing niet mogelijk is, de buurten opgenomen worden in spoor 2.

Spoor 2 is het zogenaamde 'natuurlijke momenten' spoor, waarbij de gemeente bewoners van de overige 34 buurten informeert over de mogelijkheden van aardgasvrij wonen en werken in Dalfsen. Het enige duurzame alternatief voor aardgas in de gemeente Dalfsen is de individuele elektrische warmtepomp. De gemeente Dalfsen heeft geen biogas, waterstof of geothermie ter beschikking op dit moment.

Voortgang en aanpassing spoor 1

Sinds 2022 zijn we in gesprek met de bewoners van de buurten Dalfsen Centrum en Polhaar over het aardgasvrij maken van de beide buurten. In de Transitievisie Warmte staat dat voor beide buurten een warmtenet gebaseerd op aquathermie een mogelijke aardgasvrije oplossing biedt.

We hebben samen met de werkgroep Bewust Wonen van Groen Gebogen gekozen voor een open gesprek, waarbij we aan bewoners vragen welke technieken zij beschouwen als kansrijk. We hebben daarnaast gekozen voor een ruim tijdsplan, gebaseerd op ervaringen in de Proeftuinen Aardgasvrije Wijken.

Mede door de open benadering, technische kennishiaten en de factor 'moeten' is met name in de buurt Polhaar veel reuring ontstaan. Dat leidde enerzijds tot veel aandacht voor het onderwerp, maar ook tot veel zorgen bij bewoners, mede gevoed door een artikel in de Stentor en ongefundeerde informatie in buurtapps.

Deze reacties hebben uw raad ook bereikt. Tijdens de presentatie van het duurzaamheidsbeleid door Team Duurzaamheid in mei 2023 hebben we met u stilgestaan bij de aanpak. Een van de vragen was 'of deze manier van participeren de enige manier is'. We hebben de zomer gebruikt om deze vraag zo goed mogelijk te beantwoorden.

In juni 2023 hebben we het participatieproces geëvalueerd, waarbij we met bewoners en betrokkenen hebben gekeken naar de goede en minder goede aspecten van het proces. Deze leerpunten zijn meegenomen in het vervolg van het proces.

De verwachting is dat de onrust de komende periode zal blijven, maar ook dat we samen met bewoners de zorgen in het wijkuitvoeringsplan een goede plek kunnen geven.

Het vervolgen van spoor 1 is een afwijking op de uitgangspunten van de TVW.

We hebben immers geen uitvoerbare collectieve oplossing gevonden met de bewoners. De reden om het proces te vervolgen is dat we met de leerpunten uit de evaluatie met bewoners kunnen komen tot een wijkuitvoeringsplan. Bewoners zijn straks belangrijke uitvoerders van het plan, dus een plan zonder het betrekken van bewoners heeft een kleine kans van slagen.

Voortgang en aanpassing spoor 2

In de TVW is vastgelegd dat alle andere buurten dan Dalfsen Centrum en Polhaar worden geïnformeerd over de warmtetransitie, op zogenaamde natuurlijke momenten (verbouwing, verhuizing, herfinanciering, e.d.).

Sinds de vaststelling van de TVW in 2021 hebben echter veel ontwikkelingen plaatsgevonden, die een herziening van deze aanpak verlangen.

De aankomende Wet gemeentelijke instrumenten warmtetransitie (verwacht juni 2024) voorziet in een eis voor gemeenten om een planning van wijkuitvoeringsplannen met bewonersparticipatie te maken. Daarnaast is de bewoner een uitvoerende partij in een wijkuitvoeringsplan, dus zonder participatie is de kans van slagen van het wijkuitvoeringsplan aanzienlijk lager. Dit is analoog aan de reden waarom het gesprek graag voorzetten in Dalfsen Centrum en Polhaar.

De transitie van aardgas naar aardgasvrij hangt grotendeels af van de werkplanning van Enexis om het elektriciteitsnet te verzwaren in de gemeente Dalfsen. De noodzakelijke versterking van het elektriciteitsnet is een absolute voorwaarde voor de transitie naar de aardgasvrije individueel elektrische variant.

De raming van Enexis is dat in de gehele gemeente 147 trafokasten extra moeten worden geplaatst. Enexis kiest hierbij voor een buurtaanpak. Omdat we zien dat de individuele elektrische warmtepomp een ruimtelijk impact (extra trafokasten met ruimtebeslag van 30 m²; Buitenunits met beeld- en geluid beleving) heeft, kiezen we om in buurten te zoeken naar een collectief duurzaam alternatief waar mogelijk. Aanvullende reden om te zoeken naar een collectief alternatief is dat we ook de maatschappelijke kosten van individueel of collectief duurzaam verwarmen in beeld willen krijgen.

De eerste drie buurten waar Enexis in 2025 gaat starten met haar werkzaamheden zijn recent gedeeld; Pleijendal in Dalfsen en Westerbouwlanden en Ruitenveen in Nieuwleusen.

Omdat werkzaamheden van Enexis starten in 2025, kunnen we hier niet de participatiemethode gebruiken van Dalfsen Centrum en Polhaar. Immers, eind 2024 wil Enexis weten of we een (collectief) alternatief hebben voor 'individueel elektrisch' of niet, zodat ze een bij de oplossing passende versterking kunnen toepassen.

Tenslotte is uit de evaluatie van de participatie met de buurten Dalfsen Centrum en Polhaar een aantal zaken naar voren gekomen, die invloed hebben op informerende rol van de gemeente.

Bewoners hebben een concreter stappenplan en begeleiding nodig om voor 2050 te komen tot een aardgasvrije woning. De informerende rol in de TVW lijkt daarvoor beperkt passend. Daarom wordt een warmteprogramma voorbereid, met concrete uitgangspunten en mijlpalen in de warmtetransitie tussen nu en 2050.

Opinie

- Deelt u de keuze voor de voorzetting van de wijkaanpakken voor Dalfsen Centrum en Polhaar (spoor 1)?
- Deelt u de zienswijze dat in plaats van het informeren conform spoor 2 uit de TVW het effectiever is om actief de wijken in te gaan om samen met bewoners te komen tot wijkuitvoeringsplannen?

In de notitie "participatie wijkaanpakken aardgasvrij Dalfsen" hebben we argumenten, alternatieven en risico's beschreven.

Met uw opinie kunnen we verder bouwen aan het warmteprogramma, met als doelstelling bewoners een concreet, helder en transparant perspectief te bieden om te komen tot aardgasvrij wonen. We leggen de samenhang van instrumenten vast en de mogelijkheden die gemeente en bewoners hebben om te komen tot aardgasvrij wonen inclusief mijlpalen in de nabije en verdere toekomst.

Vervolg:

Op basis van de opinie van de raad wordt het warmteprogramma nader uitgewerkt.

Het warmteprogramma zal voorafgaand aan vaststelling breed worden gedeeld binnen en buiten de gemeentelijke organisatie. We leggen het warmteprogramma begin 2024 voor aan het college, waarbij we uw raad informeren.

Gelijktijdig worden draaiboeken voor de wijkparticipatie verder uitgewerkt en uitgevoerd. De voortgang van de wijkgesprekken en planning van nieuwe buurten zal periodiek worden gedeeld met het college en uw raad.

Wijkuitvoeringsplannen stellen we samen met buurtbewoners op, en worden vanaf eind 2024 opgenomen in het Omgevingsplan, waarbij college en raad nauw betrokken worden in de besluitvorming.

Bijlagen:

Notitie.

Burgemeester en wethouders van Dalfsen,

de burgemeester,
drs. E. van Lente

de gemeentesecretaris/algemeen directeur,
H.J. van der Woude